

Financuar nga
Bashkimi Evropian

Informimi dhe perceptimi i qytetarëve lidhur me paraqitjen e ankesave disiplinore kundër gjyqtarëve dhe prokurorëve

**Informimi dhe perceptimi
i qytetarëve lidhur
me paraqitjen e
ankesave disiplinore
kundër gjyqtarëve dhe
prokurorëve**

TITULLI:

Informimi dhe perceptimi i qytetarëve lidhur me paraqitjen e ankesave disiplinore kundër gjyqtarëve dhe prokurorëve

AUTOR:

Lëvizja FOL

VITI I BOTIMIT:

2024

PUBLIKUAR NGA:

Lëvizja FOL

WEBSITE:

www.levizjafol.org

ADRESA:

Andrea Gropa nr.35, Prishtinë 10000, Republika e Kosovës

Të drejtat e autorit © 2024. Lëvizja FOL. Të gjitha të drejtat e rezervuara. Asnjë pjesë e këtij publikimi nuk mund të riprodhohet, ruhet në një sistem rikthimi, ose të transmetohet, në çfarëdo forme ose me çfarëdo mjeti, elektronik, mekanik, fotokopjues, incizues ose ndryshe, pa pëlqimin paraprak me shkrim të publikuesit.

Pikëpamjet e autorit të shprehura në këtë publikim nuk pasqyrojnë domosdoshmërisht pikëpamjet e Zyrës së Bashkimit Evropian në Kosovë.

Përmbatja

Hyrje dhe gjetjet kryesore _____	7
1. Korniza ligjore për procesin disiplinor për gjyqtarët dhe prokurorët _____	8
2. Rëndësia e matjes së perceptimit të përgjithshëm të qytetarëve mbi procedurat disiplinore kundër gjyqtarëve dhe prokurorëve _____	18
3. Rekomandime _____	22
Aneksi I – Raport Metodologjik _____	24
Aneksi II - Pyetëtori _____	25

Hyrje dhe gjetjet kryesore

Institucionet e pavarura dhe të paanshme gjyqësore, të lira nga çdo formë e ndikimit të padrejtë, janë një imperativ për çdo shoqëri demokratike. Këto tipare, veçanërisht në lidhje me gjyqtarët dhe prokurorët, paraqesin një premisë themelore për një sistem funksional të drejtësisë dhe shërbejnë si gur themel për nxitjen e besimit midis qytetarëve ndaj gjyqësorit.

Fatkeqësisht, ka raste kur gjyqtarët dhe prokurorët mund të rrezikojnë integritetin e sistemit përmes veprimeve të papërshtatshme. Si e tillë, krijimi i një qasjeje sistematike për adresimin e ankesave të qytetarëve në lidhje me sjelljen e papërshtatshme të zyrtarëve gjyqësorë bëhet thelbësore. Kjo qasje përfshin hetimin dhe adresimin e shkeljeve disiplinore.

Është e njohur gjerësisht se objektivi i masave disiplinore në rastet e sjelljes së pahijshme gjyqësore nuk është rreptësisht ndëshkues ndaj gjyqtarit ose prokurorit në mënyrë individuale. Përkundrazi, ai i shërben qëllimit më të gjerë të ruajtjes së integritetit të sistemit gjyqësor, nxitjes së besimit të publikut dhe, kur është e nevojshme, mbrojtjes së gjyqësorit dhe publikut nga individë të papërshtatshëm. Rrjedhimisht, parashtrimi i ankesave kundër veprimeve apo mosveprimeve të gjyqtarëve dhe prokurorëve duhet parë si një mënyrë për të rritur llogaridhënien dhe integritetin e sistemit gjyqësor.

Në kërkim të një kuptimi më të plotë të ndërgjegjësimit të qytetarëve dhe identifikimit të fushave specifike që kërkojnë vëmendje, Lëvizja FOL ka realizuar një anketë me qëllim të vlerësimit të të kuptuarit dhe ndërgjegjësimit të qytetarëve lidhur me mekanizmat disiplinorë brenda sistemit gjyqësor dhe prokurorial të Kosovës. Qëllimi përfundimtar i kësaj ankete është të përdorën gjetjet nga kjo anketë për të përmirësuar dhe drejtuar në mënyrë më efektive iniciativat e synuara të ndërgjegjësimit dhe edukimit.

Anketa është administruar përmes intervistave ballë për ballë të kryera në lokacione kyçe, duke përfshirë Prishtinën, Pejën, Mitrovicën, Prizrenin, Gjiilanin, Gjakovën dhe Ferizajn, gjatë periudhës nga 21 qershori deri më 13 korrik 2023. Morën pjesë gjithsej 408 individë, të përbërë nga 210 burra dhe 198 gra.

Për më tepër, të anketuarit u kategorizuan sipas moshës, me 167 të anketuar nga 18 deri në 30 vjeç, 125 nga 31 në 45 vjeç, 94 nga 46 në 60 vjeç dhe 22 nga mosha 61 vjeç e lart.

Gjetjet kryesore janë si më poshtë:

- Anketa tregon një nivel të mesëm ndërgjegjësimit në lidhje me opsionin për të paraqitur ankesa disiplinore, me 53% të të anketuarve që janë në dijeni për të drejtën e tyre për të paraqitur ankesa.
- Në anën tjetër, vetëm 28% e qytetarëve të anketuar kanë treguar njohuri për institucionet përkatëse për paraqitjen e ankesave disiplinore. Një përqindje e konsiderueshme prej 72% deklaruan ose mungesë informacioni për këtë çështje ose gabimisht besuan se institucionet e tjera që nuk kishin të bënin me këtë çështje ishin përgjegjëse.
- Një shumicë e konsiderueshme e të anketuarve (91%) nuk raportuan të kishin pakënaqësi kur ndërveprojnë me gjyqtarët ose prokurorët, duke rezultuar në vetëm 7% nga 9% e atyre që janë të pakënaqur që të parashtrajnë ankesa kundër gjyqtarëve ose prokurorëve.

Para se të thellohemi në gjetjet e anketës, ky raport do të shqyrtojë strukturën ligjore të Kosovës, veçanërisht në lidhje me procedurat disiplinore të aplikueshme për gjyqtarët dhe prokurorët brenda kornizës kushtetuese të Kosovës.

1. Korniza ligjore për procesin disiplinor për gjyqtarët dhe prokurorët

Çështja e përgjegjesisë disiplinore të gjyqtarëve dhe prokurorëve bazohet në Kushtetutën e Kosovës¹ dhe më tej rregullohet me Ligjin Nr. 06/L-055 për Këshillin Gjyqësor të Kosovës,² Ligjin Nr. 06/L - 054 për Gjykatat,³ Ligjin Nr. 06/L-056 për Këshillin Prokurorial të Kosovës⁴, Ligjin Nr. 08/L-167 për Prokurorin e Shtetit⁵, dhe Ligjin Nr. 06/L-057 për Përgjegjësinë Disiplinore të Gjyqtarëve dhe Prokurorëve⁶, të miratuar nga Kuvendi i Republikës së Kosovës në nëntor 2018, si dhe me ndryshimin e këtij ligji, të miratuar në vitin 2021.

Kushtetuta e Republikës së Kosovës: Sistemi Gjyqësor

Kushtetuta e Republikës së Kosovës përcakton kornizën për sistemin gjyqësor të Kosovës. Ajo i përshkruan parimet e pavarësisë, paanshmërisë dhe llogaridhënies gjyqësore. Kushtetuta sanksionon strukturën e gjyqësorit, duke përfshirë Gjykatën Supreme, Gjykatën Kushtetuese dhe organet e tjera gjyqësore. Përcakton emërimin, mandatin dhe përgjegjësitë e gjyqtarëve, duke siguruar profesionalizmin dhe integritetin e tyre. Për më tepër, Kushtetuta garanton qasje në drejtësi, proces të rregullt ligjor dhe mbrojtjen e të drejtave themelore për të gjithë qytetarët.

Sa i përket instrumenteve disiplinore lidhur me gjyqtarët, Kushtetuta e Republikës së Kosovës ofron bazën për kornizën disiplinore për gjyqtarët. Siç ndodh zakonisht, Kushtetuta përfshin dispozita që përshkruajnë arsyet

për shkarkimin e gjyqtarëve, duke shërbyer si masë e fundit. Këto baza përfshijnë vepra të rënda penale ose neglizhencë të rëndë të detyrave (shkelje e rëndë).

Më konkretisht, neni 104(4) specifikon se "[j] gjyqtarët mund të shkarkohen nga detyra pas dënimit për një vepër të rëndë penale ose për neglizhencë të rëndë të detyrave", duke përshkruar sanksionet përfundimtare të zbatueshme për gjyqtarët në rrethana të tilla.

Ky nen ka vendosur një standard të lartë kur i referohet veprave penale si bazë për shkarkimin nga puna, pasi sipas nenit 22 të Kodit të Procedurës Penale (KPP), krimet e rënda përfshijnë i) të gjitha krimet e dënueshme me 10 vjet e më shumë ose ii) vepra të tjera të regjistruara shprehimisht në Kodin e Procedurës Penale. Ky nen vendos një standard të lartë duke identifikuar veprat e rënda penale si arsye për shkarkim. Është e rëndësishme të theksohet se përkufizimi i "krimeve të rënda" sipas nenit 22 të Kodit të Procedurës Penale (KPP) fokusohet në veprat e dënueshme me 10 ose më shumë vjet burgim ose krime të renditura në mënyrë eksplicite. Ky përkufizim mund të anashkalojë një sërë veprash penale që, megjithëse nuk përmbushin pragun 10-vjeçar, ende cenojnë ndjeshëm integritetin e gjyqësorit.

Ana negative e përkufizimit të Krimeve të Rënda është fakti se jashtë kufijve të nenit 22 të KPP-së janë shumë vepra të tjera penale që janë nën pragun e 10 vjetëve të dënimit, por aq të rënda sa të pakësojnë ashpër integritetin e gjyqësorit.

1 Kushtetuta e Kosovës, <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=3702>

2 Ligji për Këshillin Gjyqësor të Kosovës, <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=18335>

3 Ligji Nr. 06/L - 054 për Gjykatat, <https://gzk.rks-gov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=18302>

4 Ligji për Këshillin Prokurorial të Kosovës, <https://gzk.rks-gov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=18920>

5 Ligji për Prokurorin e Shtetit, <https://gzk.rks-gov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=18920>

6 Ligji nr. 06/L - 057 për përgjegjësinë disiplinore të gjyqtarëve dhe prokurorëve, <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=18336>

Prandaj, është e domosdoshme të shikohet ky aspekt me më shumë shqyrtim në të ardhmen, me synimin për të reduktuar ose minimizuar garancinë kushtetuese që ndalon shkarkimin e gjyqtarëve për shkak të veprave të rënda penale dhe potencialisht përshtatjen e kriterëve për të lejuar shkarkimin e gjyqtarët për vepra që, ndonëse nuk plotësojnë prapenjë e krimeve të rënda, ende përbëjnë një kërcënim të rëndë për integritetin e gjyqësorit. Ky rregullim mund të bëhet për arsye të justifikuar pa cenuar garancinë kushtetuese kundër shkarkimit arbitrar vetëm për vepra të rënda penale.

Neni 104 (5) përcakton se "[një] gjyqtar/e ka të drejtë të ankimojë drejtpërdrejt **vendimin e shkarkimit** në Gjykatën Supreme të Kosovës". Ky rregullim ligjor do të analizohet më tej në pjesën e raportit kushtuar analizës së Ligjit për përgjegjësinë disiplinore të gjyqtarëve dhe prokurorëve.

Gjithashtu, neni 104(6) i Kushtetutës së Kosovës përcakton kushte specifike për transferimin e gjyqtarëve. Parashikon se gjyqtarët nuk mund të transferohen kundër vullnetit të tyre, përveç nëse parashikohet me ligj dhe për qëllime të veçanta. Dy (2) elementët përbërës për zbatimin e drejtë të kësaj dispozite janë:

- autorizimi ligjor - që do të thotë se çdo transferim i gjyqtarëve kundër vullnetit të tyre duhet të jetë i mandatuar shprehimisht me ligj, dhe
- qëllimet për transferim - që do të thotë se transferimet duhet të shërbejnë vetëm në dobi të qëllimeve të mëposhtme:
 - a) sigurimin e funksionimit efikas të gjyqësorit, që mund të nënkuptojnë arsye administrative që synojnë optimizimin e performancës së sistemit gjyqësor, dhe
 - b) shqiptimin e masave disiplinore, që nënkupton se transferimi mund të vendoset si masë disiplinore si përgjigje ndaj sjelljes së pahijshme ose shkeljeve të etikës gjyqësore.

Këto kushte vendosin parametra të qartë për transferimin e gjyqtarëve, duke theksuar rëndësinë e respektimit të ligjit dhe domosdoshmërinë e justifikimeve të vlefshme për veprime të tilla.

Për më tepër, Kushtetuta mandaton Këshillin Gjyqësor të Kosovës (KGJK) si organ kushtetues për të zhvilluar procedura disiplinore kundër gjyqtarëve (neni 108(3))⁷ dhe për të kryer inspektive gjyqësore (neni 108(5))⁸. Për të miratuar këto dispozita, Kuvendi i Kosovës ka nxjerrë tre akte kryesore legjislative që rregullojnë sjelljen e pahijshme gjyqësore dhe masat e tij ndëshkuese: Ligjin për Këshillin Gjyqësor të Kosovës, Ligjin për Gjykatat dhe Ligjin për Përgjegjësinë Disiplinore të Gjyqtarëve dhe Prokurorëve, të cilët shërbejnë si një legjislacion gjithëpërfshirës që mbulon si gjyqtarët ashtu edhe prokurorët.

Kushtetuta e Republikës së Kosovës: Sistemi Prokurorial

Ngjashëm me sistemin gjyqësor, Kushtetuta përcakton parimet e pavarësisë, paanshmërisë dhe llogaridhënies së prokurorisë. Sipas nenit 109, paragrafi 6 i Kushtetutës, "Prokurorët mund të shkarkohen nga detyrat e tyre pasi janë dënuar për një vepër të rëndë penale ose për neglizhencë të konsiderueshme të detyrave të tyre". Kjo dispozitë pasqyron të njëjtën kërkesë të shqiptuar ndaj gjyqtarëve.

Përveç kësaj, neni 110(2) i Kushtetutës përcakton se Këshilli Prokurorial i Kosovës është përgjegjës për rekrutimin, propozimin, ngritjen në detyrë, transferimin, rëmërimin dhe disiplinimin e prokurorëve në përputhje me procedurat e përcaktuara me ligj.

7 Kushtetuta e Republikës së Kosovës, neni. 108 (3) "[...] Këshilli Gjyqësor i Kosovës është gjithashtu përgjegjës për transferimin dhe procedurat disiplinore të gjyqtarëve .]

8 Kushtetuta e Kosovës, neni. 108 (5) " Këshilli Gjyqësor i Kosovës është përgjegjës për kryerjen e inspektiveve gjyqësore, [...] .]

Ligji Nr.06/L-055 për Këshillin Gjyqësor të Kosovës

Ligji për Këshillin Gjyqësor të Kosovës (LKGJK) rregullon organizimin dhe funksionimin e Këshillit, i cili është përgjegjës për sigurimin e pavarësisë, paanshmërisë, integritetit dhe llogaridhënies së gjyqësorit në Kosovë. Ai përshkruan përbërjen e Këshillit, duke përfshirë emërimin dhe mandatin e anëtarëve të tij, si dhe detyrat dhe përgjegjësitë e tyre. Ligji trajton gjithashtu procedurat për përzgjedhjen, vlerësimin dhe disiplinimin e gjyqtarëve, duke synuar të ruajë standardet më të larta të profesionalizmit dhe etikës brenda sistemit gjyqësor të Kosovës.

Në këtë drejtim, LKGJK parasheh që KGJK-ja është e autorizuar të vendosë për disiplinën e gjyqtarëve (neni 7(1.14)) dhe se ka mandat të miratojë Kodin e Etikës për Sjelljen Profesionale për gjyqtarët (neni 7(1.19)). Përveç disiplinimit të gjyqtarëve, KGJK-ja trajton edhe disiplinimin e anëtarëve të KGJK-së. Megjithatë, ky aspekt nuk do të mbulohet në këtë analizë pasi bie jashtë fushëveprimit të raportit.

Është e rëndësishme të theksohet se LKGJK (neni 39), drejton që të gjitha çështjet në lidhje me përgjegjësinë disiplinore të gjyqtarëve që të trajtohen në përputhje me kornizën disiplinore të përcaktuar në Ligjin për Përgjegjësinë Disiplinore dhe rregulloret përkatëse të nxjerra nga Këshilli, të cilat ky raport do t'i shqyrtojë në pjesët vijuese të këtij raporti.

Kur bëhet fjalë për mbrojtjen ligjore⁹ për gjyqtarët që përballen me sanksione disiplinore, sipas nenit 32 të LKGJK-së, i cili lidhet me nenin 104 (5) të Kushtetutës, gjyqtarët janë të autorizuar me të drejtën për të paraqitur një ankesë formale drejtpërdrejt në Gjykatën Supreme të Kosovës lidhur me vendimet e marra nga KGJK-ja. Këto vendime përfshijnë masa disiplinore, të cilat mund të rezultojnë **në uljen e gjyqtarit/es nga pozita dhe në këto raste** - kur vendimet disiplinore rezultojnë në ulje pozite për gjyqtarët - ata kanë mundësinë të bëjnë ankim direkt në Gjykatën e Supreme për shqyrtim.

Mirëpo, kjo kërkesë ligjore nuk është bartur si duhet në Ligjin për Përgjegjësinë Disiplinore, përkatësisht nenin 15 i cili përcakton se "[palët kanë të drejtë të ankohen kundër vendimeve disiplinore të Këshillit, drejtpërdrejt në Gjykatën Supreme të Kosovës. në afat prej pesëmbëdhjetë (15) ditësh nga dita e pranimit të vendimit.", e cila do të shqyrtohet më hollësisht në pjesën më poshtë që ka të bëjë me Ligjin për Përgjegjësi Disiplinore.

Ligji Nr. 06/L - 054 për Gjykatat

Ligji për Gjykatat rregullon organizimin, juridiksionin dhe funksionimin e sistemit gjyqësor në Kosovë. Themelon nivelet e ndryshme të gjykatave, duke përfshirë gjykatat themelore, me degët e saj, Gjykatën e Apelit dhe Gjykatën Supreme. Për më tepër, ai përshkruan procedurat për emërimin e gjyqtarëve dhe personelit tjetër të gjykatës, si dhe të drejtat, detyrat dhe përgjegjësitë e tyre. Ligji trajton gjithashtu çështje të tilla si administrimi i gjykatës, etika gjyqësore dhe mbrojtja e pavarësisë së gjyqësorit.

Ligji për Gjykatat përcakton udhëzime për profesionalizmin dhe detyrat e gjyqtarëve, të përshkruara kryesisht në nenet 40 dhe 41.

Neni 40 i Ligjit përcakton detyra të ndryshme që priten të kryhen nga gjyqtarët brenda sistemit gjyqësor të Kosovës. Ai thekson se gjyqtarët duhet të sillen me objektivitet, paanshmëri dhe pavarësi, në përputhje me parimet e përcaktuara në Kodin e Etikës Profesionale të Gjyqtarëve. Kjo kërkon që gjyqtarët të sigurojnë drejtësi dhe integritet në vendimet dhe veprimet e tyre. Për më tepër, gjyqtarët priten të demonstrojnë disponueshmëri, respekt për palët dhe dëshmitarët dhe vigjilencë në ruajtjen e nivelit më të lartë të kompetencës gjatë ekzekutimit të detyrave të tyre. Atyre u kërkohet gjithashtu të mbrojnë konfidencialitetin e informacionit jopublik të hasur gjatë funksioneve të tyre gjyqësore dhe të përmbahen nga komentet në media për detajet e çështjes ose përfshirja në komunikime ex-parte.

⁹ Përkthimi në anglisht i këtij artikulli është « Mbrojtja Ligjore » në vend të « Mbrojtja Gjyqësore » siç nënkuptohet nga versioni origjinal shqip i ligjit.

Për më tepër, gjyqtarët inkurajohen të angazhohen në programet e edukimit të vazhdueshëm ligjor për të rritur kompetencën dhe efektivitetin e tyre profesional.

Nga ana tjetër, neni 41 parashikon ndalimet e sjelljes së gjyqtarëve. Ai urdhëron që gjyqtarët të përmbahen nga kryerja e çdo detyre apo shërbimi që mund të rrezikojë pavarësinë, paanshmërinë e tyre, ose në ndonjë mënyrë tjetër bie ndesh me detyrat e tyre gjyqësore ose me dispozitat e Kodit të Etikës Profesionale për Gjyqtarët në Kosovë. Kjo siguron që gjyqtarët të ruajnë integritetin dhe paanshmërinë e tyre në të gjitha aspektet e sjelljes së tyre profesionale. Për më tepër, gjyqtarëve u ndalohet të jenë anëtarë të subjekteve politike ose të marrin pjesë në çfarëdo aktiviteti politik, duke përfshirë kandidimin, mbajtjen ose ushtrimin e ndonjë funksioni politik. Ky ndalim mbron paanshmërinë dhe pavarësinë e gjyqësorit, duke ruajtur besimin dhe konfidencialitetin e publikut në sistemin gjyqësor.

Një aspekt që vlen të përmendet ka të bëjë me kriteret për emërimin e gjyqtarëve. Përderisa fillimi i procedimit disiplinor kundër një gjyqtari mund të shkaktohet nga çdo vepër penale, kriteret në lidhje me veprat penale për emërimin e gjyqtarit janë më të rrepta. Konkretisht, neni 30(1.5) specifikon se çdo kandidat i cili nuk është dënuar për vepër penale, me **përjashtim të veprave të kryera nga pakujdesia**, i plotëson kriteret për kandidim si gjyqtar.

Në të vërtetë, rregullimi i pragjeve paraqet një pikë intriguese që mund të kërkojë analiza shtesë në të ardhmen. Është e mundur që modeli i përdorur të jetë bazuar në nenin 105(2) të Kushtetutës, i cili përcakton se *“kriteret dhe procedurat për **riemërimin** e gjyqtarit do të përcaktohen nga Këshilli Gjyqësor i Kosovës dhe ato **mund të jenë të ndryshme në shkallë** nga kriteret e përdorura për **shkarkimin e gjyqtarëve**.”* Kjo dispozitë lejon fleksibilitet në përcaktimin e kriterëve për riemërimin e gjyqtarit, të cilat mund të ndryshojnë nga ato të zbatuara në procedurat disiplinore.

Kuvendi i Kosovës ka nxjerrë tre akte kryesore legjislative që rregullojnë sjelljen e pahijshme e gjyqtarëve dhe masat ndëshkuese:

- 1 Ligjin për Këshillin Gjyqësor të Kosovës;
- 2 Ligjin për Gjykatat dhe
- 3 Ligjin për Përgjegjësinë Disiplinore të Gjyqtarëve dhe Prokurorëve, të cilët shërbejnë si një legjislacion gjithëpërfshirës që mbulon si gjyqtarët ashtu edhe prokurorët.

Ligji Nr. 06/L –056 për Këshillin Prokurorial të Kosovës

Ligji për Këshillin Prokurorial të Kosovës (LKPK), përshkruan përbërjen, kompetencat dhe përgjegjësitë e KPK-së, të cilat përfshijnë rekrutimin, propozimin, ngritjen në detyrë, transferimin, riemërimin dhe veprimet disiplinore në lidhje me prokurorët. Ai parashikon procedurat për përzgjedhjen e anëtarëve të KPK-së, mandatin e tyre dhe mekanizmat për sigurimin e transparencës, llogaridhënies dhe paanshmërisë në proceset vendimmarrëse të këshillit.

Për sa i përket disiplinimit të prokurorëve, ai parashikon se KPK është i autorizuar të vendosë për disiplinën e gjyqtarëve (neni 7(1.11)) dhe se është i mandatuar të miratojë Kodin e Etikës për Sjelljen Profesionale për gjyqtarët (neni 7(1.15)) dhe përcakton procedurat për seancat dhe zhvillimin e seancave disiplinore (neni 7(1.22)).

Ngjashëm me LKGJK-në, edhe LKPK-ja (neni 34), drejton që të gjitha çështjet në lidhje me përgjegjësinë disiplinore të gjyqtarëve që të trajtohen në përputhje me kornizën disiplinore të përcaktuar në Ligjin për Përgjegjësinë Disiplinore dhe rregulloret përkatëse të nxjerra nga Këshilli, të cilat ky raport do t'i shqyrtojë në pjesët vijuese të këtij raporti.

Ligji Nr. 08/L-167 për Prokurorin e Shtetit

Ligji për Prokurorin e Shtetit përshkruan rolin, përgjegjësitë dhe kompetencat e Prokurorit të Shtetit brenda kornizës ligjore të Kosovës. Ky ligj themelon Prokurorinë e Shtetit si institucion të pavarur përgjegjës për ndjekjen e veprave penale në emër të shtetit. Ai përcakton procesin e emërimit dhe mandatin e Prokurorit të Shtetit, si dhe strukturën organizative të Prokurorisë së Shtetit.

Ligji për Prokurorinë e Shtetit ndryshon nga Ligji për Gjykatat në atë që ndalon ngritjen në detyrë për prokurorët të cilëve iu është nënshtruar masa disiplinore, me përjashtim të rasteve të qortimit apo qortimit jopublik brenda pesë viteve të fundit. Kjo është një masë e lavdërueshme dhe pozitive që meriton njohje që duhet të pasohet me ndryshime në Ligjin për Gjykatat për të pasqyruar rregullimet e njëjta.

Neni 38 i Ligjit për Prokurorin e Shtetit fokusohet në sjelljen e prokurorëve. Ai i ndalon prokurorët të përdorin pozicionin e tyre ose reputacionin e prokurorisë për përfitime personale. Ata gjithashtu janë të ndaluar të kryejnë çdo detyrë që mund të rrezikojë pavarësinë ose paanshmërinë e tyre. Gjithashtu, prokurorëve u ndalohet të lidhen me subjekte politike ose të angazhohen në aktivitete politike, duke siguruar paanshmërinë dhe integritetin e tyre në kryerjen e detyrave të tyre.

Ngjashëm me Ligjin për Gjykatat, edhe ky ligj përcakton kritere të ndryshme për emërimin e prokurorëve në krahasim me fillimin e procedurës disiplinore ndaj tyre, veçanërisht për kryerjen e veprave penale. Me rastin e emërimit të prokurorëve, neni 24(1.5) përcakton se kandidatët nuk duhet të jenë dënuar për vepër penale, me përjashtim të veprave të kryera nga pakujdesia.

Megjithatë, fillimi i procedurave disiplinore ndaj prokurorëve në lidhje me kryerjen e veprave penale do të përfshinte një grup të veçantë kriteresh. Kjo do të thotë se masa disiplinore mund të shkaktohet nga çdo vepër penale, pavarësisht nëse është kryer nga pakujdesia apo jo.

Ligji nr. 06/L - 057 për Përgjegjësinë Disiplinore të Gjyqtarëve dhe Prokurorëve

Ligji Nr. 06/L-057 për Përgjegjësinë Disiplinore të Gjyqtarëve dhe Prokurorëve (LPDGjP) detajon më tej çështjet disiplinore brenda gjyqësorit të Kosovës. Ai përshkruan procedurat për hetimin e pretendimeve për sjellje të pahijshme ose shkelje të etikës profesionale nga gjyqtarët dhe prokurorët. Ligji përcakton procesin disiplinor, duke përfshirë të drejtat e të akuzuarve dhe përgjegjësitë e organeve disiplinore të përfshira. Dispozitat e tij janë ndërtuar për të mbështetur integritetin, pavarësinë dhe llogaridhënien e gjyqtarëve dhe prokurorëve duke garantuar procedura disiplinore të drejta dhe transparente.

Neni 5 i LPDGjP përcakton konturet e shkeljeve disiplinore të zbatueshme për gjyqtarët që përfshinë:

- a) dënimi për një vepër penale, që do të thotë se nëse një gjyqtar shpallet fajtor dhe dënohet për një vepër penale nga gjykata, kjo përbën një vepër disiplinore.
- b) shkelje e ligjit, që nënkupton çdo shkelje të lidhura drejtpërdrejt me detyrat e tyre gjyqësore, por edhe çdo shkelje të ligjit në cilësinë e tyre personale, dhe
- c) shkelje e detyrës zyrtare, që do të thotë se nëse gjyqtari nuk përmbush përgjegjësitë e tij zyrtare ose vepron në mënyrë të papajtueshme me detyrat e tij si gjyqtar, kjo përbën shkelje disiplinore. Kjo dispozitë është e gjerë dhe përfshin çdo sjellje të pahijshme ose neglizhencë që cenon integritetin dhe paanshmërinë e gjyqësorit, megjithatë LPDGjP tenton ta ilustron këtë nëpërmjet një dispozite sqaruese (Neni 5 (2).

Neni 7 i LPDGjP përcakton sanksionet disiplinore që mund të shqiptohen nga KGJK-ja duke përkrahur një sërë sanksionesh disiplinore që mund të zbatohen ndaj gjyqtarëve nëse shpallen përgjegjës për shkelje disiplinore.

Masat disiplinore përfshijnë vërejtjen jopublike me shkrim, të komunikuar privatisht gjyqtarëve në fjalë, duke treguar keqbërjen e tyre dhe nevojën për veprime korigjuese dhe vërejtjen publike me shkrim, e cila nënkupton pranimin publik të shkeljes disiplinore dhe nevojën për veprime korigjuese që duhen ndërmarrë nga gjyqtari në fjalë.

Në rastet kur shkelja kërkon masa më të rënda, si sanksion disiplinor mund të vendoset një ulje e përkohshme e pagës deri në pesëdhjetë për qind për një periudhë deri në një vit. Ky ndëshkim financiar shërben si parandalues dhe pasqyron peshën e veprës penale.

Për më tepër, Këshillat kanë autoritetin të urdhërojnë një transferim të përkohshëm ose të përhershëm të individit në një gjykatë të nivelit më të ulët. Kjo masë mund të veprojë si masë disiplinore duke siguruar gjithashtu që sjellja e individit të monitorohet nga afër në një mjedis të ndryshëm profesional.

Së fundi, në rastet më të rënda të sjelljes së pahijshme, Këshillat mund të propozojnë shkarkimin e individit nga pozita e tyre si gjyqtar. Kjo përfaqëson masën përfundimtare disiplinore dhe rezervohet për vepra që cenojnë ndjeshëm integritetin dhe besueshmërinë e gjyqësorit.

Neni 8 i LPDGjP përcakton bazat për shkarkimin e gjyqtarëve. Ai përcakton se Presidenti i Republikës së Kosovës **ka autoritetin për të shkarkuar një gjyqtar**. Mirëpo, ky vendim është marrë në bazë të **propozimit nga KGJK-ja**, që nënkupton se Presidenti nuk i shkarkon gjyqtarët në mënyrë të njëanshme, por vepron sipas rekomandimit të KGJK-së.

Për sa i përket shkaqeve të shkarkimit, KGJK-ja mund të propozojë shkarkimin e gjyqtarit vetëm nëse gjyqtari dënohet për vepër të rëndë penale, ose nëse konstatohet se gjyqtari ka neglizhuar rëndë detyrat e tij.

Diskutimi rreth nenit 7 dhe 8 të LPDGjP-së në lidhje me nenin 104(5) të Kushtetutës është me të vërtetë një çështje debati profesional dhe me të vërtetë komplekse.

Neni 104(5) i Kushtetutës së Kosovës përcakton të drejtën e gjyqtarit për të ankimuar drejtpërdrejt **vendimin e shkarkimit** në Gjykatën Supreme të Kosovës. Kjo dispozitë thekson rëndësinë e garantimit të pavarësisë së gjyqësorit dhe ofrimit të gjyqtarëve me një mekanizëm si mjet juridik për të kundërshtuar vendimet që mund të ndikojnë në mandatin dhe statusin e tyre profesional.

Në anën tjetër, neni 7 i LPDGjP-së i jep KGJK-së autoritetin për **të propozuar shkarkimin** e gjyqtarit, ndërsa neni 8 përcakton se **vendimin për shkarkim** e merr Presidenti i Kosovës me propozimin e Këshillit përkatës. Kjo krijon paqartësi në lidhje me pikën në të cilën gjyqtari mund të kërkojë të drejtën e tij për të ankimuar vendimin për shkarkim, siç garantohet nga neni 104(5) i Kushtetutës.

Një interpretim sugjeron se e drejta për ankesë shfaqet kur KGJK-ja propozon shkarkimin. Sipas këtij këndvështrimi, procesi i vendimmarrjes i përshkruar në nenin 8, ku Presidenti vepron me propozimin e Këshillit, mund të shihet si kufizim i të drejtës së ankimit të drejtpërdrejtë të lejuar nga Kushtetuta.

Megjithatë, një perspektivë tjetër sugjeron se mund të ketë përputhshmëri ndërmjet dy dispozitave nëse e drejta e ankimit të drejtpërdrejtë në Gjykatën Supreme interpretohet gjerësisht. Në këtë interpretim, sfidat ndaj vendimeve për shkarkim të marra nga Presidenti sipas nenit 8 të LPDGjP-së mund të përfshihen brenda fushëveprimit të mekanizmit të ankimit të drejtpërdrejtë në Gjykatën Supreme. Kjo do të nënkuptonte se dekretet e Presidentit për shkarkimin e gjyqtarëve janë drejtpërdrejtë kundërshtueshme dhe janë nën juridiksionin e Gjykatës Supreme.

Përfundimisht, zgjidhja e këtij debati mund të kërkojë analiza të kujdesshme ligjore, interpretim të parimeve kushtetuese dhe të merren parasysh standardet ndërkombëtare në lidhje me pavarësinë e gjyqësorit dhe procesin e rregullt ligjor. Gjithashtu mund të ketë nevojë për rregullime legjislative ose procedurale për të siguruar harmonizimin ndërmjet LPDGjP-së dhe Kushtetutës, duke mbrojtur kështu të drejtat e gjyqtarëve dhe duke ruajtur integritetin e gjyqësorit në Kosovë.

Nenet 9 deri në 14 të LPDGjP-së përshkruajnë procedurat për fillimin e procedurave disiplinore kundër gjyqtarëve, ai detajon procesin hetimor në procedurat disiplinore duke autorizuar KGJK-në të caktojë një organ hetues për të kryer një hetim të plotë mbi pretendimet për sjellje të pahijshme. Më tej, ai trajton masat mbrojtëse procedurale për të siguruar të drejtën e një gjyqtari për t'u informuar për pretendimet, dhe më pas specifikon kompetencat dhe përgjegjësitë e organeve disiplinore që mbikëqyrin procedurat dhe vendosin që vendimet disiplinore të publikohen në përputhje me ligjin, duke siguruar transparencë dhe llogaridhënie në procesin disiplinor.

Procedura disiplinore do të hulumtohet më tej në detaje në seksionin e ardhshëm të këtij raporti, ku fokusi do të jetë në sqarimin e Rregullores së KGJK-së për Procedurat Disiplinore.

Neni 15 i LPDGjP-së, siç u përmend më lart, do të shqyrtohet më në detaje në këtë pjesë të Raportit. LPDGjP-ja, përkatësisht neni 15 përcakton se **"[p]alët [theksimi i shtuar] kanë të drejtë të ankohen kundër vendimeve disiplinore të Këshillit, drejtpërdrejt në Gjykatën Supreme të Kosovës, brenda pesëmbëdhjetë (15) ditësh nga dita e pranimit. të vendimit."**, i cili do të shqyrtohet më në detaje në pjesën që ka të bëjë me Ligjin për Përgjegjësinë Disiplinore.

Në lidhje me Kushtetutën, ky nen duket se bie ndesh, ndonëse deri diku, me nenin 104(5) të Kushtetutës, i cili thotë se **"[një] gjyqtar ka të drejtë të ankohet drejtpërdrejt për vendimin për shkarkim në Gjykatën Supreme të Kosovës."** Megjithatë, kur interpretohet së bashku me nenin 102(5) të Kushtetutës, i cili lejon mundësinë e referimit të një çështjeje drejtpërdrejt në Gjykatën Supreme, mund të nxirret përfundimi se gjyqtarët ruajnë mundësinë për t'ia referuar çështjen e tyre drejtpërdrejt Gjykatës Supreme, siç lejohet me ligj.

Në këtë rast, LPDGjP duket se ka tejkalluar kufijtë e përcaktuar në nenin 104(5) të Kushtetutës duke lejuar referimin e drejtpërdrejtë të çështjeve në Gjykatën Supreme, jo vetëm për vendimet në lidhje me shkarkimet, por edhe për çdo vendim disiplinor apo sanksion të shqiptuar nga KGJK-ja.

Për më tepër, kjo dispozitë (neni 15 i LPDGjP-së) njeh të drejtën jo vetëm të gjyqtarit që është objekt i vendimit disiplinor, por edhe të palës tjetër që fillon procedurën disiplinore, pasi shprehimisht i referohet si "palët".

Rregullorja e KGJK /KPK për procedurën disiplinore ndaj gjyqtarëve

Pas hyrjes në fuqi të Ligjit për përgjegjësinë disiplinore të gjyqtarëve dhe prokurorëve, KGJK ka nxjerrë Rregulloren për Procedurën Disiplinore ndaj Gjyqtarëve,¹⁰ e cila ka filluar të zbatohet nga 1 korriku 2019. Njësoj si KGJK, Këshilli Prokurorial i Kosovës (KPK) ka miratuar Rregulloren për Procedurën Disiplinore ndaj Prokurorëve, e cila ka filluar të zbatohet që nga qershori 2019.

Procesi disiplinor për gjyqtarët zakonisht ndjek një grup hapash specifik, siç detajohet më poshtë:

Ankesë apo pretendim	<p>Procedura disiplinore mund të inicohet në dy mënyra: I) sipas detyrës zyrtare dhe II) kur publiku ankohet te "Autoriteti Kompetent", i cili sipas ligjit është kryetari i gjykatës ose kryeprokurori.</p> <p>Procesi disiplinor zakonisht fillon me një ankesë ose pretendim me shkrim kundër një gjyqtari ose prokurori. Kjo ankesë mund të vijë nga burime të ndryshme, duke përfshirë qytetarët, palët ose eprorët, dhe mund të lidhet me sjellje të pahijshme profesionale, shkelje etike ose forma të tjera keqbërjeje dhe i paraqitet kryetarit të gjykatës përkatëse ose kryeprokurorit të prokurorisë specifike (Autoritetit Kompetent).</p> <p>Çdo individ ose subjekt mund të parashtrojë ankesa kundër një gjyqtari ose prokurori tek Avokati i Popullit.</p>
Parashkrimi ligjor	<p>Autoriteti Kompetent do të përmbahet nga kërkimi për fillimin e hetimeve, dhe KGJK-ja do të abstenojë nga fillimi i hetimeve kundër një gjyqtari apo prokurori për shkelje disiplinore nëse ka kaluar një periudhë prej pesë (5) vitesh nga shkelja e supozuar disiplinore, përveç nëse shkelja disiplinore përbën edhe vepër penale. Në raste të tilla zbatohen dispozitat e Kodit Penal që kanë të bëjnë me parashkrimet.</p>
Shqyrtimi paraprak	<p>Pas marrjes së ankesës, Autoriteti Kompetent mund të kryejë një shqyrtim paraprak për të përcaktuar nëse ka një rast prima facie (përshtypja e pare) për procedim disiplinor. Nëse ankesa konsiderohet e besueshme dhe ka prova që e mbështesin atë, raporti i referohet KGJK/KPK për të filluar procedurën e procesit disiplinor. Në raportin e Autoritetit Kompetent rekomandohet edhe shqiptimi i masës disiplinore.</p> <p>Autoriteti Kompetent do ta shqyrtojë ankesën brenda tridhjetë (30) ditëve nga dita e pranimit të ankesës. Nëse Autoriteti Kompetent dështon të shqyrtojë ose të vendosë për ankesën ose nuk e informon personin që ka paraqitur ankesën për arsyet e rrëzimit të ankesës, konsiderohet shkelje disiplinore.</p> <p>Në këtë fazë, Autoriteti Kompetent mund të intervistojë edhe prokurorin në fjalë. Autoriteti kompetent mund të iniciojë çështjen disiplinore sipas detyrës zyrtare.</p>

10 https://www.gjyqesori-rks.org/wp-content/uploads/lgs/6651_Rregullorja%2005-2019.pdf

<p>Procedura e hetimit</p>	<p>KGJK/KPK inician procedurën hetimore ose me kërkesën e dorëzuar nga Autoriteti Kompetent ose sipas detyrës zyrtare. Pas pranimit të kërkesës, brenda pesëmbëdhjetë (15) ditëve të punës, Këshillat duhet të themelojnë Kolegjin Disiplinor për të kryer një hetim formal për pretendimin kundër gjyqtarit/prokurorit.</p> <p>KGJK/KPK mund ta refuzojë kërkesën pa e formuar kolegjin hetues, nëse ajo konsiderohet pa vlerë <i>prima facie</i> ose jo e një rëndësie serioze, nuk është thelbësore dhe nuk ka asnjë lloj lidhje me veprën disiplinore ose bie nën statusin e parashkrimeve.</p> <p>Nëse kërkesa miratohet, KGJK/KPK formon kolegjin hetimor të përbërë nga tre (3) gjyqtarë/prokurorë që vijnë nga një gjykatë/prokurori e ndryshme nga ajo nga e cila vjen gjyqtari/prokurori në procedurë disiplinore. Kolegji disiplinor përbëhet nga anëtarë të përzgjedhur në mënyrë të rastësishme, nuk kanë të dhëna paraprake disiplinore dhe janë me mandat të përhershëm. Kjo do të thotë se përbërja e kolegjit disiplinor ndryshon nga rasti në rast.</p> <p>Këshilli cakton kryesuesin e kolegjit hetimor nga radhët e anëtarëve të kolegjit hetimor.</p> <p>Ky hetim zakonisht përfshin mbledhjen e provave, intervistimin e dëshmitarëve dhe mbledhjen e dokumenteve përkatëse.</p> <p>Kolegji hetimor do ta përfundojë hetimin brenda tre (3) muajve nga dita e themelimit të tij nga Këshilli. Në rrethana të jashtëzakonshme, Këshilli mund ta zgjasë hetimin për një periudhë shtesë deri në dy (2) muaj.</p> <p>Pas përfundimit të hetimit, kolegji hetimor i dorëzon Këshillit, gjyqtarit/prokurorit nën hetim dhe Autoritetit Kompetent që ka kërkuar fillimin e hetimeve disiplinore, një raport me shkrim për të gjitha faktet dhe provat e mbledhura.</p>
<p>Suspendimi</p>	<p>KGJK/KPK gjithashtu mund të suspendojë gjyqtarin/prokurorin në fjalë derisa procesi disiplinor është në vazhdim.</p> <p>Gjyqtari/ja / Prokurori/ja mund të suspendohet edhe përmes një mbledhjeje të jashtëzakonshme të KGJK/KPK, për shkak të sjelljes së pahijshme të rëndë dhe për faktin se nëse nuk suspendohet mund të rrezikojë zhvillimin e rregullt të procedurës disiplinore.</p>
<p>E drejta për mbrojtje</p>	<p>Gjyqtari/ja / Prokurori/ja që përballet me masa disiplinore ka të drejtë të informohet për pretendimet ndaj tyre dhe provat e mbledhura gjatë hetimit. Ata gjithashtu kanë të drejtë të paraqesin një mbrojtje, duke përfshirë dhënien e versionit të tyre të ngjarjeve, dëshmitarëve dhe provave në favor të tyre.</p> <p>Gjyqtari/ja / Prokurori/ja nën hetim dhe autoriteti që ka kërkuar fillimin e procedurave hetimore mund të sugjerojë dëshmitarë, të paraqesë prova, si dhe të kërkojë dorëzimin e dokumenteve dhe provave që posedojnë persona apo institucione të tjera.</p>
<p>Marrëveshje vullnetare</p>	<p>Gjatë procedurës hetimore, kolegji hetimor dhe gjyqtari/ja / prokurori/ja nën hetim mund të bien dakord për marrëveshjen vullnetare të shkeljes së pretenduar disiplinore.</p> <p>Marrëveshja e miratuar nga kolegji hetimor ka të njëjtin efekt juridik si vendimi i Këshillit për shkelje disiplinore.</p>

Seanca disiplinore në Kolegjin Hetimor	<p>Procedura formale disiplinore zhvillohet në KGJK/KPK brenda 30 ditëve. Me marrjen e raportit me shkrim për hetimin ndaj prokurorit, ose me marrjen e marrëveshjes vullnetare.</p> <p>Mund të zhvillohet një seancë disiplinore, ku gjyqtari/prokurori paraqesin lëndët tyre përkatëse. Dëshmitarët mund të thirren për të dëshmuar dhe provat shqyrtohen.</p> <p>Gjyqtari/ja / Prokurori/ja ndaj të cilit është nisur procedura disiplinore ka të drejtë të mbrohet ose të angazhojë një mbrojtës. Këshilli është i obliguar që të sigurojë qasje në të gjitha provat e mbledhura si dhe në të gjitha dosjet e lëndës. Gjithashtu, shefi i Kolegjit Hetimor i paraqet të gjeturat e tij para Këshillit</p> <p>Vendimi i Këshillit do të jetë me shkrim dhe do të përmbajë arsyet e vendimit dhe këshillat juridike, që do të thotë të drejtën për ankimim.</p>
Vendimi	<p>Kolegji Disiplinor shqyrton provat dhe argumentet e paraqitura gjatë seancës dhe merr vendim nëse gjyqtari/prokurori është fajtor për sjellje të pahijshme apo shkelje etike.</p> <p>Me paraqitjen e raportit, kolegji hetimor pushon së funksionuari në momentin kur lënda merr formë të prerë.</p> <p>Nëse gjendet përgjegjës, kolegji mund të rekomandojë sanksione disiplinore.</p>
Sanksionet disiplinore	<p>Nëse Kolegji Disiplinor e gjen përgjegjës gjyqtarin/prokurorin, ai mund të rekomandojë sanksione disiplinore. Këto sanksione mund të ndryshojnë në ashpërsi dhe mund të përfshijnë paralajmërime, gjoba, pezullime apo edhe largim nga detyra. Ashpërsia e sanksioneve varet nga natyra dhe serioziteti i sjelljes së keqe.</p> <p>Sanksionet janë:</p> <ol style="list-style-type: none">1. vërejtje jopublike me shkrim;2. vërejtje publike me shkrim;3. ulje e përkohshme e pagës deri në pesëdhjetë për qind (50%) për një periudhë deri në një (1) vit;4. transferim i përkohshëm ose i përhershëm në një gjykatë ose prokurori të nivelit më të ulët;5. propozimin për shkarkim.
Ankimimi	<p>Palët kanë të drejtë ankimimi kundër vendimeve disiplinore të këshillave, drejtpërdrejt në Gjykatën Supreme të Kosovës, në afat prej pesëmbëdhjetë (15) ditësh nga dita e pranimit të vendimit. Gjykatat e tjera në Kosovë nuk do të kenë kompetencë për të shqyrtuar dhe vendosur për procedurën disiplinore kundër gjyqtarëve dhe prokurorëve.</p> <p>Ankimimi kundër vendimit të Këshillit ka efekt suspendues dhe ndalon zbatimin e vendimit të tillë deri në shqyrtimin e ankesës.</p>

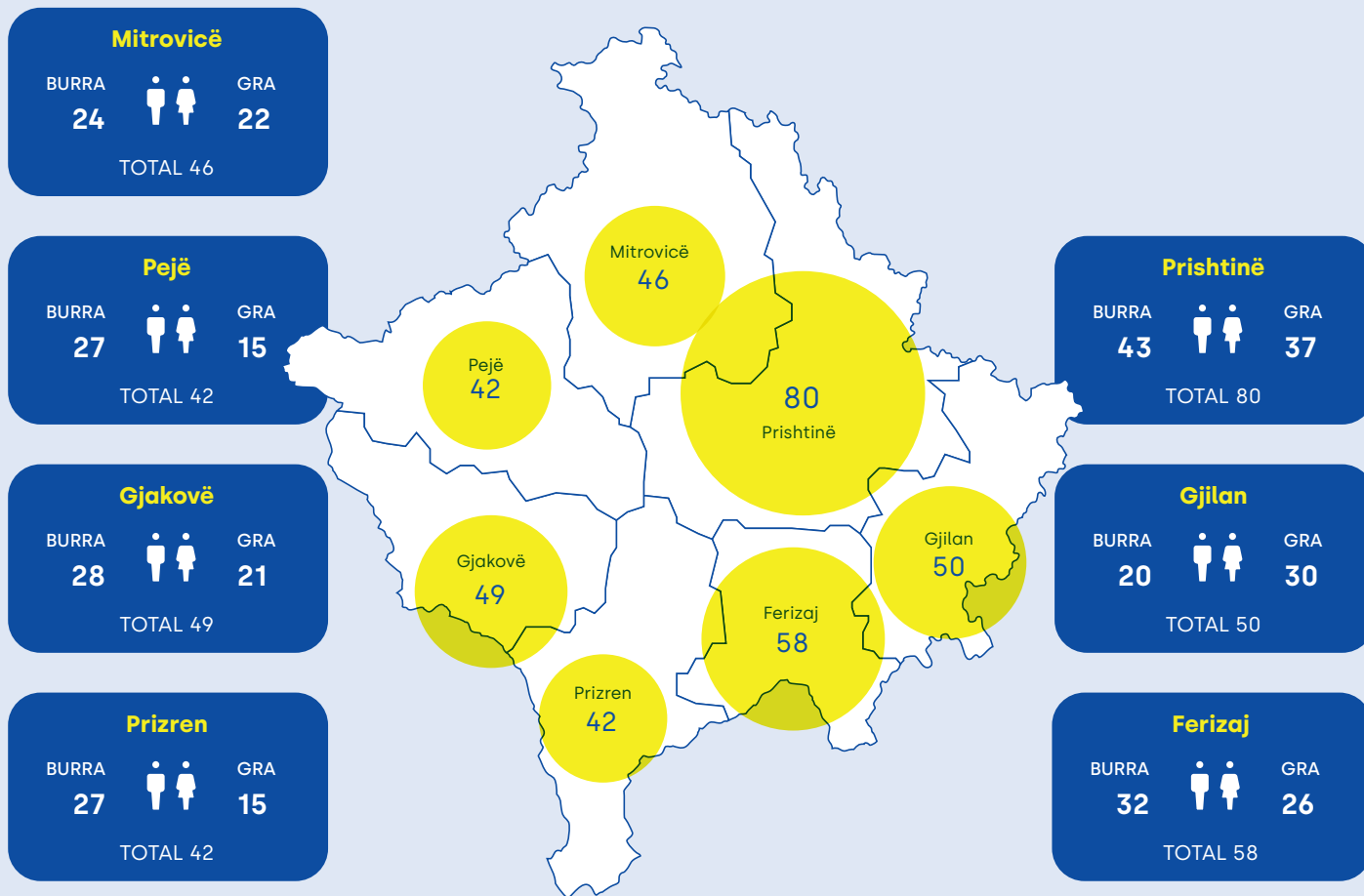
2. Rëndësia e matjes së perceptimit të përgjithshëm të qytetarëve mbi procedurat disiplinore kundër gjyqtarëve dhe prokurorëve

Mundësia për fillimin e procedurave disiplinore ndaj gjyqtarëve dhe prokurorëve përbën një aspekt të rëndësishëm në rritjen e integritetit të proceseve gjyqësore. Megjithatë, vlerësimi i të kuptuarit nga qytetarët të këtij aspekti është thelbësor për të hartuar ndërhyrje të mundshme dhe për të zhvilluar mjete që mund të jenë në ndihmë të qytetarëve në adresimin e rasteve të sjelljes së pahijshme gjyqësore.

Lëvizja FOL ka realizuar një anketë, të cilën do ta shtjellojmë më poshtë, duke u thelluar në secilin aspekt të matjes së njohurive të qytetarëve lidhur me mekanizmat disiplinor për gjyqtarët dhe prokurorët. Anketa është administruar përmes intervistave ballë për ballë të kryera në lokacione kyçe, duke përfshirë Prishtinën, Pejën, Mitrovicën, Prizrenin, Gjilanin, Gjakovën dhe Ferizajn, gjatë periudhës duke filluar nga 21 qershor deri më 13 korrik 2023.

Në anketim gjithsej morën pjesë 408 individë, duke përfshirë 210 burra dhe 198 gra. Për më tepër, të anketuarit u kategorizuan sipas moshës, me 167 të anketuar nga 18 deri në 30 vjeç, 125 nga 31 deri në 45 vjeç, 94 nga 46 deri në 60 vjeç dhe 22 nga 51 vjeç e lart.

Për sa i përket rajoneve, shpërndarja e të anketuarve është si më poshtë:

Objekti i kësaj ankete është të ofron një kuptim gjithëpërfshirës dhe të saktë të masës në të cilën qytetarët janë të informuar për të drejtat e tyre për të paraqitur ankesa kundër gjyqtarëve dhe prokurorëve për shkel-

je të mundshme gjyqësore, qoftë nëpërmjet veprimeve të ndërmarra apo mosveprimeve.

Seksionet e mëposhtme do të ofrojnë një përshkrim të detajuar të secilit aspekt të mbuluar në anketë.

1. Niveli i informacionit të qytetarëve mbi mundësinë e dorëzimit të ankesave disiplinore

Sipas ligjit për përgjegjësinë disiplinore të gjyqtarëve dhe prokurorëve, çdo individ, qoftë përdorues i gjykatës, palë, viktimë, ekspert i caktuar nga gjykata, avokat apo person juridik si bizneset, kompanitë, ndërmarrjet publike, institucionet publike ose OJQ-të, ka të drejtën për të paraqitur ankesa kundër pretendimeve për shkelje të mundshme gjyqësore nga një gjyqtar ose prokuror tek eprori i tyre përkatës.

Synimi ynë është që përmes kësaj ankete të vleresojmë nivelin e ndërgjegjësimit të qytetarëve lidhur me të drejtën e tyre për të bërë ankesa kundër gjyqtarëve dhe prokurorëve për sjellje të pahijshme.

Synimi primar i anketës është të vlerëson ndërgjegjësimin e qytetarëve në lidhje me mundësinë për të paraqitur ankesa disiplinore kundër gjyqtarëve dhe prokurorëve. Rezultatet zbuluan se 53% e të anketuarve janë të informuar për këtë të drejtë të garantuar me ligj, gjë që tregon se një pjesë e konsiderueshme e popullsisë është në dijeni të këtij aspekti thelbësor të të drejtave të tyre. Megjithatë, 47% e pjesëmarrësve treguan se u mungon njohuria për këtë mundësi.

Nga totali i të anketuarve, 29% e burrave dhe 21% e grave deklaruan se janë të vetëdijshëm për mundësinë për të paraqitur ankesa kundër pretendimeve për shkelje të mundshme gjyqësore nga një gjyqtar ose prokuror tek eprori i tyre përkatës. Anasjelltas, 23% e burrave dhe 28% e grave janë shprehur se nuk kanë njohuri për këtë mundësi.

Përderisa një pjesë e konsiderueshme e popullsisë është e informuar për të drejtën e tyre për të paraqitur ankesa kundër gjyqtarëve dhe prokurorëve për sjellje të mundshme të pahijshme, këto gjetje theksojnë nevojën e mundshme për përmirësimin e ndërgjegjësimit publik, veçanërisht tek gratë.

Ndërsa anketa tregon një nivel të mesëm njohurish në lidhje me procesin e paraqitjes së ankesave kundër gjyqtarëve dhe prokurorëve, boshllëku thelbësor midis këtij perceptimi dhe numrit aktual të lëndëve të paraqitura ngre pyetje në lidhje me efikasitetin e mekanizmeve të raportimit ose gatishmërinë e individëve për t'u angazhuar me ato. Me vetëm 126 ankesa kundër gjyqtarëve dhe 71 kundër prokurorëve në vitin 2023, është e qartë se ekziston ose një mungesë besimi në sistem ose një nevojë për ndërgjegjësim dhe qasje më të madhe në rrugët e raportimit.

Adresimi i kësaj shkëputjeje është thelbësor për nxitjen e llogaridhënies dhe transparencës brenda sistemit gjyqësor dhe prokurorial të Kosovës.

2. Njohuritë e qytetarëve për bazën e paraqitjes së ankesave disiplinore

Një gjetje e rëndësishme nga rezultatet e anketës është mungesa e gjerë e njohurive në lidhje me kriteret për paraqitjen e ankesave disiplinore.

Shumica e qytetarëve të anketuar nuk ishin në dijeni për arsyet e mundshme për ankesa të tilla, ku 46% tregonin njohuri për këto arsye dhe 54% mungesë të vetëdijësimit. Konkretisht, 25% e burrave dhe 21% e grave pohuan se janë të vetëdijshëm për arsyet e paraqitjes së ankesave kundër pretendimeve për sjellje të pahijshme gjyqësore, ndërsa 26% e burrave dhe 28% e grave kanë pranuar mungesën e njohurive në këtë drejtim.

Një pjesë e konsiderueshme e qytetarëve që shprehin mungesën e informacionit nënvizojnë nevojën për të vlerësuar faktorë të ndryshëm thelbësorë, duke përfshirë mungesën e fushatave ndërgjegjësuuese, komunikimin e mangët institucional dhe zhvillimin e pamjaftueshëm të materialeve informative që synojnë rritjen e ndërgjegjësimit të qytetarëve.

3. Njohuritë e qytetarëve për autoritetet kompetente për paraqitje të ankesave disiplinore

Vetëm 28% e qytetarëve të anketuar kishin njohuri për institucionet kompetente për paraqitjen e ankesave disiplinore. Ndërkaq, 72% e qytetarëve kanë thënë se nuk kanë informacion për këtë çështje, ose kanë menduar se institucione të tjera jokompetente janë kompetente për këtë çështje.

Këto shifra tregojnë mungesë të theksuar të këtij informacioni tek qytetarët, duke theksuar nevojën imanente/të menjëhershme për të shtuar përpjekjet për informimin dhe ndërgjegjësimin e qytetarëve. Kjo, natyrisht, nënkupton nevojën e përpjekjeve të përbashkëta për përmirësimin e qasjes së qytetarëve në informata, me qëllim adresimin e ankesave dhe vërejtjeve të tyre.

4. Përvoja e qytetarëve me gjyqtarët dhe prokurorët

Gjetjet e anketës tregojnë se një shumicë e konsiderueshme prej 91% e qytetarëve raportuan se nuk kanë përjetuar kurrë ndonjë pakënaqësi me gjyqtarët apo prokurorët, duke çuar në përfundimin se ata kurrë nuk kanë gjetur shkak për të paraqitur ankesa kundër tyre. Kjo sugjeron një perceptim përgjithësisht pozitiv ndaj sistemit të drejtësisë, duke siguruar një marrëdhënie pozitive midis qytetarëve dhe institucioneve të drejtësisë dhe sugjeron një nivel relativisht të lartë besimi në gjyqësor. Ky perceptim i përgjithshëm pozitiv është thelbësor për nxitjen dhe ruajtjen e besimit të publikut në sistemin gjyqësor.

Anasjelltas, vetëm 9% e të anketuarve kanë hasur në përvoja të pakënaqshme me gjyqtarët ose prokurorët gjatë proceseve gjyqësore, duke i shtyrë ata të bëjnë ankesa kundër tyre.

5. Sa qytetarë kanë paraqitur ankesa disiplinore?

Gjetjet e anketës tregojnë se një shumicë e konsiderueshme prej 91% e qytetarëve raportuan se nuk kanë përjetuar kurrë ndonjë pakënaqësi me gjyqtarët apo

42% e qytetarëve të anketuar

prej të cilëve 22% gra, vlerësojnë se procedura për paraqitjen e ankesës është shumë e vështirë. Kjo shifër e lartë tregon perceptimin e qytetarëve për këtë mekanizëm si një procedurë të komplikuar.

prokurorët, duke çuar në përfundimin se ata kurrë nuk kanë gjetur shkak për të paraqitur ankesa kundër tyre.

Nga ana tjetër, vetëm 7% e të anketuarve, nga gjithsej 9% e të anketuarve që kanë hasur në përvoja të pakënaqshme me gjyqtarët apo prokurorët gjatë proceseve gjyqësore, duke i shtyrë ata të bëjnë ankesa kundër tyre, kanë paraqitur ankesa.

Më saktësisht, 5% e burrave dhe 2% e grave kanë paraqitur ankesa, ndërsa një përqindje e barabartë prej 46% e burrave dhe grave nuk kanë paraqitur asnjë ankesë.

Nga qytetarët që patën mundësi të parashtrojnë ankesa disiplinore, rezultatet tregojnë se:

- 42% e qytetarëve të anketuar, prej të cilëve 22% gra, vlerësojnë se procedura për paraqitjen e ankesës është shumë e vështirë. Kjo shifër e lartë tregon perceptimin e qytetarëve për këtë mekanizëm si një procedurë të komplikuar.
- Pjesa tjetër, 33% e qytetarëve të anketuar, prej të cilëve 22% gra, vlerësojnë se procedura mund të kryhet lehtësisht, gjë që sugjeron një vlerësim pozitiv nga ana e qytetarëve për procesin e parashtrimit të ankesave.
- Ndërsa 25% e qytetarëve të anketuar janë përgjigjur se ankesat e tyre i kanë paraqitur përmes një avokati.

Këto rezultate ofrojnë një pasqyrë të detajuar të përvojes së qytetarëve me procesin e paraqitjes së ankesës disiplinore dhe tregojnë një spektër të gjerë të vlerësimeve dhe përvojave të tyre në këtë fushë të rëndësishme të drejtësisë.

3. Rekomandime

Të publikohen format për paraqitjen e ankesave disiplinore ndaj prokurorëve në ueb faqen zyrtare të Këshillit Prokurorial të Kosovës, meqenëse i njëjti nuk gjendet i publikuar në këtë faqe.

Të publikohen të gjitha vendimet e marra në lidhje me ankesat disiplinore, duke i bërë ato të qasshme dhe të disponueshme për publikun. Kjo do të ndihmojë në ndërgjegjësimin e opinionit publik dhe në rritjen e besimit të qytetarëve në sistemin e drejtësisë.

Të shtohen kapacitetet e brendshme njerëzore mbi trajtimin me prioritet dhe të shpejtë të lëndëve mbi ankesat ndaj gjyqtarëve dhe prokurorëve.

Këshilli Gjyqësor i Kosovës manualin dhe udhëzimet për paraqitjen e ankesave t'i publikohej në pjesën e ueb-faqes që qytetarëve do të ju mundësonte qasje më të lehtë dhe më të kuptueshme, si dhe të përmbajë udhëzime të qarta se cilat janë Autoritetet Kompetente për paraqitjen e ankesave.

Në periudha të rregullta mujore KGJK dhe KPK ndërmjet mediave të informimit t'i njoftojnë qytetarët mbi të drejtën për paraqitjen e ankesave ndaj gjyqtarëve dhe prokurorëve.

Të analizohen shkaqet më të shpeshta të paraqitjes së ankesave simotra ndaj prokurorëve dhe gjyqtarëve dhe këto problematika të trajtohen në këshillat e prokurorëve dhe gjyqtarëve.

Aneksi I – Raport Metodologjik

Ndërmjet 21 qershorit dhe 13 korrikut 2023, Lëvizja FOL ka kryer një anketë në Kosovë për të mbledhur të dhëna mbi perceptimet e publikut për sistemin e drejtësisë, me fokus të veçantë në mekanizmat disiplinor për gjyqtarët dhe prokurorët. Anketa aplikoi intervista ballë për ballë, me gjithsej 167 intervista të kryera në grupmosha të ndryshme: 125 individë të moshës 18 deri në 30 vjeç, 94 nga 31 deri në 45 vjeç, 94 nga 46 deri në 60 vjeç dhe 22 individë të moshës 61 vjeç e lart.

Ky Raport Metodologjik ofron njohuri mbi mostrën e metodologjisë dhe procedurat e përdorura.

Përmbledhje e Procedurave

Intervistat ballë për ballë u kryen sipas udhëzimeve specifike. Intervistuesit pyetën të anketuarit e përzgjedhur rastësisht për intervista. Pyetjet dhe opsionet e përgjigjeve u lexuan me zë të lartë. Intervistuesit shënuan përgjigjet e të anketuarve në pyetësor gjatë intervistës.

Mostra e metodologjisë dhe procedurat

Për anketën u krijua një mostër e rastësishme e shtresuar, duke synuar respektivisht qytetarët, përdoruesit e gjykatave.

Popullata e synuar

Popullata e synuar përfshinte qytetarët/përdoruesit e gjykatave mbi moshën 18 vjeç.

Teknika e ecjes së zakonshme

Teknika Random Walk (ecje e zakonshme) është përdorur për të përzgjedhur të anketuarit në afërsi të gjykatave themelore në shtatë qendra kryesore rajonale në Kosovë.

Intervistuesit

Shtatë intervistues dhe një kontrollues formuan ekipin në terren. Të gjithë intervistuesit iu nënshtruan një sesi trajnimit njëditor në Prishtinë. Përpara anketës kryesore, çdo intervistues përfundoi me sukses të paktën një intervistë si pjesë e një studimi pilot për të siguruar kualifikimet e tyre. Kontrolli i cilësisë është siguruar përmes kontrolleve vëzhgim nga mbrapa, të kryera nga kontrollori në zyrën e Lëvizjes FOL.

Problemet gjatë punës në terren

Gjatë punës në terren nuk janë hasur probleme të rëndësishme. Intervistuesit nuk u përballën me ndonjë problem të veçantë me administrimin e anketës.

Kohëzgjatja e Intervistës

Kohëzgjatja mesatare e administrimit të pyetësorit të anketës ishte 8 minuta, ku intervista më e shkurtër zgjati 5 minuta dhe më e gjata 12 minuta.

Aneksi II - Pyetësoni

PYETESOR MBI PËRGJEGJËSINË DISIPLINORE TË GJYQTARËVE DHE PROKURORËVE

Ky pyetësor është përgatitur nga L ëvizja FOL për qëllime kërkimore. Plotësimi i pyetësonit do të na ndihmonte të kuptojmë nivelin e informimit të qytetarëve lidhur me procesin e paraqitjes së ankesave për përgjegjësi disiplinore të gjyqtarëve dhe prokurorëve. Përgjigjet tuaja do të jenë anonime dhe do të përdoren vetëm për qëllimin e kryerjes së hulumtimit.

1. Rajoni: _____

2. Gjinia:

- Burr
- Grua

3. Moshë" _____

4. A jeni pjesë e personelit të zyrës së gjykatës/prokurorisë?

- Po
- Jo

5. A jeni në dijeni se mund të bëni ankesa për shkelje disiplinore ndaj gjyqtarëve dhe prokurorëve?

- Po
- Jo

6. A jeni i informuar për arsyet për të cilat mund të bëhet një ankesë?

- Po
- Jo

7. A jeni të informuar se ku mund të parashtroni ankesë për shkelje disiplinore për ndonjë gjyqtar/e të Gjykatës Themelore të Prishtinës?

- Këshilli Gjyqësor i Kosovës
- Kryetari/ja i/e Gjykatës Themelore të Prishtinës
- Kryetari/ja i/e Gjykatës Supreme

8. A keni bërë ndonjëherë një ankesë të tillë?

- Po
- Jo

Nëse PO, sa të vështirë e konsideroni procedurën për paraqitjen e ankesave për shkelje disiplinore të gjyqtarëve dhe prokurorëve?

- Shumë e vështirë (1)
- Mjaft e vështirë (2)
- Mund të bëhet lehtësisht (3)
- Nuk e di (4)

9. A keni pasur ndonjëherë ndonjë përvojë personale të pakëndshme me gjyqtarë ose prokurorë gjatë proceseve gjyqësore?

- Po
- Jo

10. A mendoni se paraqitja e ankesave disiplinore është efektive në zbatimin e disiplinës ndaj gjyqtarëve dhe prokurorëve?

- Po, është shumë efektive (1)
- Po, është pak efektive (2)
- Jo, nuk është fare efektive (3)
- Nuk e di (4)

FOL